

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم سال دوم تحصیلی ۹۵-۹۴

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

ردیف:		
نام و نام خانوادگی: ۱۰ صبح	نمره: ۲۰	مست: ۹۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حروف

کد آزمون:	۲۹۴۲/۲۴
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۳/۱۶
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	دروس فی علم الاصول - حلقه ثانیه «آقای ابروانی»
مجموعه:	از ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی تا ابتدای اصول عملیه (ص ۲۲۰-۱۵۱)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه علی: شهرتان: استان:

۰/۵

۱- در کدام مثال «فعل معصوم» بدون قرینه دلالت بر رجحان دارد؟ ص ۱۵۱

- الف. فروختن یا خوردن ماهی بعد ماهیگیری
- ب. خوردن خرما هنگام رسیدن خرما
- ج. سوار شدن بر اسب در سفر
- د. دعا هنگام رویت هلال ماه

۰/۵

۲- در چه صورتی می توان از روایات برای «حجیت خبر واحد» استفاده نمود؟ ص ۱۷۰

- الف. قطعی باشند.
- ب. مشهور باشند.

- ج. صحیح السند باشند.
- د. مورد قبول علماء باشند.

۰/۵

۳- شهید صدر (ره) به کسانی که قائلند: «خداوند قرآن را عمداً مجمل قرار داده تا حاجت مردم به امام تشدید شود» چیست؟ ص ۱۸۴

- الف. مستلزم تفسیر باطنی است.
- ب. خلاف حکمت نزول است.
- ج. خلاف ظاهر قرآن است.
- د. مستلزم دور است.

حذف

۴- کدام قضیه از قضایای عقلیه ترکیبیه نیست؟ ص ۱۸۷

- الف. تکلیف ما لا یطاق یستحیل
- ب. ان قبیح الفعل یستلزم حرمته
- ج. وجوب الشئ یستلزم وجوب مقدمته
- د. حقیقة الوجوب التخییری وجوب الجامع

قابل توجه مصححین محترم: با توجه به مشکل تالیپی در متن سؤال، این سؤال حذف و بارم آن به سؤال ۱۵ اضافه گردید.

۰/۵

۵- نام حالتی را که شخص قادر به امتثال هر دو تکلیف با هم نباشد مانند: «نماز خواندن» و «ازاله نجاست از مسجد» چیست؟ ص ۲۰۳

- الف. تنافی در ملاک
- ب. تنافی در جعل
- ج. تراحم
- د. تعارض

۰/۵

۶- چگونه برخی علماء «عدم حجیت دلیل عقلی قطعی» را توجیه کرده اند؟ ص ۲۲۰

- الف. تعارض دلیل شرعی با دلیل عقلی
- ب. تحویل قطع طریقی به موضوعی
- ج. نقص عقل در بسیاری موارد
- د. نص روایات بر عدم حجیت

۲

۷- چگونه عدم ردع شارع از سیره عقلاء در «موارد غیر حکم شرعی (مجالات عرفی)» کاشف از امضای سیره عقلاء توسط شارع در «موارد حکم شرعی» است؟ به همراه مثال توضیح دهید. ص ۱۵۳ - ۲ نمره

جواب: در صورتی که دلیل دلالت سکوت بر امضاء را عقلی و از طریق نقض غرض بدانیم، گاهی غرض شارع در سلوک مرتبط با موارد حکم شرعی به صورت مباشر نقض می شود و لازم است شارع ردع کند و گاهی در سلوک غیر مرتبط با موارد حکم شرعی به طور مباشر (مجالات عرفی) می باشد که در صورت دوم اگر خوف امتداد سیره تا موارد حکم شرعی باشد یعنی در نهایت موجب نقض غرض شارع شود لازم است شارع از آن ردع کند مانند سیره عقلاء به عمل به خبر ثقه در مجالات عرفیه که اگر مورد رضایت شارع در اخذ معارف شرعی نیست لازم است از آن ردع کند زیرا عقلاء در عمل به خبر ثقه بین مجالات عرفی و شرعی فرقی قائل نیستند در نتیجه در اخذ معارف دینی نیز به این سیره عمل می کنند.

۸- برای تواتر اجمالی و تواتر معنوی مثال زده، چه تفاوتی باهم دارند؟ ص ۱۵۹ - ۲ نمره

جواب: مثال برای تواتر معنوی: روایات متعددی، بیان کننده حضور حضرت علی علیه السلام در جنگ‌های متعدد است که با توجه به فراوانی این روایات یقین می‌کنیم که حضرت فردی شجاع بوده‌اند. مثال برای تواتر اجمالی: صد روایت به طور اتفاقی از ابواب مختلف انتخاب می‌کنیم، در روایت اول احتمال کذب $\frac{1}{4}$ است و احتمال کذب هر دو روایت با هم می‌شود $\frac{1}{4}$ و احتمال کذب هر سه روایت می‌شود $\frac{1}{8}$ و احتمال کذب همه ۱۰۰ روایت بسیار ضعیف است که ذهن بشر توان حفظ این احتمال را ندارد در این صورت یقین حاصل می‌شود که حداقل یک روایت از ۱۰۰ روایت به نحو علم اجمالی صادق است. (۱/۵ نمره) در تواتر معنوی یک معنای واحد اثبات می‌شود ولی در تواتر اجمالی، یک روایت بدون تعیین از مجموع روایات اثبات می‌شود. (۰/۵ نمره)

۹- تقریب استدلال به آیه شریفه «إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا» (حجرات: ۶) بر حجیت خبر واحد را بیان کرده و یک اشکال بر آن را ذکر نماید. ص ۱۶۶ و ۱۶۷ - ۲ نمره

جواب: در آیه نبأ (که می‌فرماید: إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا) یک جمله شرطیه آمده که (دارای حکم، موضوع و شرط است) حکم آن «وجوب تبیین» و موضوع حکم «خبر» است و شرط (یعنی شرط ثبوت آن حکم بر این موضوع) عبارت است از اینکه «فاسقی آن خبر را آورده باشد». این جمله شرطیه (به مقتضای مفهوم شرط) دلالت دارد بر اینکه (هرگاه شرط منتفی باشد، تبیین وجوب ندارد؛ لذا) اگر آورنده‌ی خبر، عادل باشد، تبیین واجب نیست (و این بخاطر حجیت خبر عادل است). (۱/۵ نمره) اشکال: ۱. شرط مذکور (یعنی «خبر آوردن فاسق») شرطی است که موضوع ساز (و محقق موضوع) است (پس مفهوم‌گیری از این جمله شرطیه امکان ندارد). ۲. (اگر هم از جمله مذکور مفهوم‌گیری کنیم اشکال دیگری پیش می‌آید: در این آیه برای حکم وجوب تبیین، علتی بیان شده (که عبارت باشد از «پرهیز از به جهالت افتادن») که این علت میان همه خبرهای واحد؛ چه خبر عادل و چه خبر فاسق، مشترک است. (۰/۵ نمره)

۱۰- یک دلیل بر «حجیت ظهور» بیان کرده، توضیح دهید موضوع حجیت ظهور چیست؟ ص ۱۷۹ - ۲ نمره

جواب: سیره عقلا در عمل به ظهور برای فهم مراد متکلم در اغراض تکوینی و تشریحی استقرار دارد و چون این سیره مستحکم است انگیزه‌ای قوی است بر عمل به آن در شریعات و چون شارع سکوت کرده، امضاء ثابت می‌شود. (دلالت سکوت بر امضاء به دلیل عقلی است نه استظهاری و دلیل دیگر در کتاب) (۱ نمره) ظهور در مرحله دلالت تصدیقی، موضوع حجیت است؛ چون حجیت یعنی: «ثابت شدن مراد گوینده، و حکم او، به وسیله ظاهر کلامش»، و مراد گوینده، و حکم او، در مرحله دلالت تصدیقی ثابت می‌شود، نه به کمک دلالت تصویری؛ زیرا دلالت تصویری، کاشف از اراده نیست، بلکه فقط تصور و حاضر شدن معنا در ذهن است. (۱ نمره)

۱۱- فرق «قدرت شرعی» و «قدرت عقلی» به عنوان شرط تکلیف را بیان کرده، ثمره‌ای برای «شرطیت قدرت به لحاظ نفس تکلیف» بنویسید. ص ۱۹۰ - ۲ نمره

جواب: اگر قدرت دخیل در ملاک باشد قدرت شرعی نام دارد و اگر فقط دخیل در مرحله جعل باشد، قدرت عقلی است. (۰/۵ نمره) ثمره: اگر قائل شویم قدرت شرط تکلیف است، نمی‌توان اثبات کرد که ملاک در حق عاجز فعلیت دارد. در نتیجه نمی‌توان قضاء را برای مکلف اثبات نمود ولی اگر قدرت را شرط ندانیم، تکلیف و ملاک هر دو شامل عاجز می‌شود و با عذر عجز فقط تکلیف ساقط می‌شود و ملاک باقی است در نتیجه قضاء که مبتنی بر ملاک است واجب می‌شود. (۱/۵ نمره)

۱۲- دلیل کسانی را که قائل به «استحاله اختصاص حکم به عالم» هستند را تبیین کرده، نظر شهید صدر (ره) را درباره آن بنویسید. ص ۱۹۹ - ۲ نمره

جواب: برخی قائلند که اختصاص حکم به عالم مستلزم دور است زیرا ثبوت مجعول فرع تحقق قیودش است از جمله قیود علم به حکم است از طرفی علم به حکم متوقف بر خود حکم است، پس «حکم» متوقف بر «علم به حکم» و «علم به حکم» متوقف بر «حکم» است که دور است. (۱/۵ نمره) شهید صدر (ره) قائل است که: اگر علم به مجعول را قید حکم بدانیم استحاله دارد ولی اگر علم به جعل را قید حکم بدانیم استحاله ندارد. (۰/۵ نمره)

۱۳- مراد از ارجاع «تخیر شرعی» به وجوبات مشروطه را به همراه دلیل تبیین کرده، یک اشکال بر این تفسیر را بنویسید. ص ۲۰۵ - ۲ نمره

جواب: ارجاع وجوب تخیری به وجوبات مشروط به این معنا است که هر بدیلی وجوبی مشروط به ترک بدیل دیگر دارد، زیرا هر بدیلی ملاکی خاص دارد که با استیفاء ملاک بدیل دیگر، امکام استیفاء ندارد و به خاطر تعدد ملاکات، وجوب نیز متعدد است به نحوی که هر وجوب، مشروط به ترک وجوب دیگر است. (۱/۵ نمره) اشکال: لازمه وجوب مشروط تعدد عقاب هنگام ترک دو بدیل است، که باطل است. (۰/۵ نمره) [اشکال دیگر در کتاب]

۱۴- دو دلیل برای «اقتضای حرمت عبادت بر بطلان» بنویسید. ص ۲۱۴ - ۲ نمره

دلیل: اولاً با وجود حرمت، دیگر امر ندارد تا صحیح باشد؛ چرا که امر داشتن همراه با نهی، مستلزم اجتماع امر و نهی خواهد بود. [اگر گفته شود عبادت با احراز ملاک بدون امر هم صحیح است می‌گوییم در صورت عدم امر، معلوم نیست ملاک داشته باشد]. ثانیاً به فرض داشتن ملاک، نمی‌توان به وسیله تحصیل آن ملاک به مولی تقرب جست، زیرا عبادت مبعوض، موجب تقرب نیست؛ پس صحیح نمی‌باشد.

۱۵- فرق بین «امتنال» و «اتیان آنچه را که شارع مسقط قرار داده» در اسقاط حکم چیست؟ ص ۲۱۶ - ۱/۵ نمره

جواب: در امتنال به دلیل تمام شدن فاعلیت و محرکیت حکم، حکم ساقط می‌شود ولی در اتیان آن چه که شارع مسقط قرار داده است به دلیل اینکه شارع عدم آن را قید بقاء حکم مجعول قرار داده است، موجب سقوط حکم می‌شود.

قابل توجه مصححین محترم: با توجه به مشکل بوجود آمده، سؤال ۴ حذف و بارم آن به این سؤال اضافه گردید.